Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч.73. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 18-го КВІТНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 18, 1956. No. 73. VOL. LXIII.

АЙЗЕНГАВЕР ЗГОЛОСИВ „ВЕТО" ПРОТИ ФАРМЕРСЬКОГО ЗАКОНОПРОЄКТУ

УРЯД ЗБІЛЬШУЄ ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ В МЕЖАХ ПЛИВКОЇ ДОПОМОГИ; ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ КОНҐРЕС УХВАЛИТИ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО „ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК"; ФАРМЕРСЬКА ПРОГРАМА СТАЛА ВИБОРЧИМ КЛИЧЕМ ОБОХ ПАРТІЙ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер 16-го квітня поставив „вето" проти фармерського законопроєкту, який Конґрес прийняв 11-го квітня. Президент вислав окреме звернення до Конґресу, в якому мотивує, чому не міг підписати цього законопроєкту, а в вечорі промовляв до фармерів і в своїй промові вияснював причини свого „вета" та говорив про ті заходи, які його уряд зробить, щоб ще в цьому році допомогти фармерам збільшити їхній прибуток. Президент заявив, що його уряд скористає з теперішнього пливкого закону про допомогу фармерам і виплачуватиме найвищі ставки допомоги за найважніші фармерські продукти — пшеницю, бавовну, кукурудзу, риж, земні горішки (арахіс) і молочні продукти. Найвища допомога згідно з пливкою допомогою становить 82.5 відсотка паритету, а новий фармерський законопроєкт передбачав тривку допомогу в висоті 90 відсотків паритету. При виплачуванні найвищої ставки допомоги фармери можуть дістати більше коло 500,000,000 долярів. Крім того Президент заповів, що негайно звернеться до Конґресу, щоб ухвалив законопроєкт про „земельний банк", щоб фармери вже цієї осени, ще перед виборами, могли з нього скористати та не засівати частини своїх піль і тим способом дістати за ці акри неуправної землі відшкодування від уряду. Пункт про „земельний банк" був в законопроєкті, якого не підписав Президент, і він передбачував допомогу фармерам в висоті 1,200,000,000 долярів. Президент заявив, що Конґрес прийняв цей законопроєкт пізно, бо фармери вже почали сіяти і садити, і тому вони цієї весни не могли би скористати з нового фармерського закону. В своїй промові Айзенгавер пригадував фармерам, що фармерський законопроєкт вніс до Конґресу ще 9-го січня, а пізніше кілька разів просив Конґрес, щоб поспішився з ухваленням цього проєкту, але те не сталося, і законопроєкт ухвалили в Конґресі аж 11-го квітня, коли почалися весняні праці в полі. — Президент заявив, що уряд збільшить також допомогу фармерам за кукурудзу, головним чином в стейтах Середнього Заходу, де її найбільше управляють, і тим способом збільшаться прибутки фармерів. В своїй промові до фармерів Айзенгавер вияснював, чому, після довших студій новоухваленого законопроєкту про допомогу фармерам не міг його підписати. „Знаю, — казав Президент, — що ви маєте право знати всю правду про це, і я хочу її вам сказати. Це злий законопроєкт для фармерів, а тим самим і для всієї країни. Цей законопроєкт вносить замішання і він сам собі протирічить і сам себе поборює." Айзенгавер заявив, що хотів підписати цей законопроєкт, хоча б для того пункту, в якому говориться про „земельний банк", але не міг цього зробити, бо законопроєкт ухвалено запізно. Не підписав Президент законопроєкту з таких причин. 1. Новоухвалений законопроєкт не розв'язує найважливішої проблеми, а саме не зменшує фармерської продукції і не зменшив би запасів фармерських продуктів, які лежать у урядових магазинах, за що уряд денно платить один мільйон долярів. Внаслідок цього і надалі збільшувалися б запаси фармерських продуктів і зменшувалися б ціни на фармерські продукти в цій країні, а також закордоном, коли б уряд хотів продавати надвишку фармерських продуктів в чужих країнах. 2. Новоухвалений законопроєкт допоміг би деякій частині фармерів в цьому році, але на майбутнє і та частина не мала б із нього користи, бо і надалі збільшувалися б фармерські продукти і спадала б на них ціна. Тривку допомогу фармерам почали виплачувати під час війни. Тепер її не потреба, бо конче треба зменшити фармерську продукцію, щоб її достосувати до теперішніх потреб і щоб оздоровити фармерство на довший час, а не на один рік. Президент заявив, що в порозумінні з секретарем рільництва Езрою Тефт Бенсоном уряд буде виплачувати таку допомогу фармерам за 1 бушель пшениці — $2; кукурудзу — $1.50; риж — $4.50 за 100 фунтів; молочні продукти — $3.25 за 100 фунтів; за масло — 58.6 цента за фунт. — Крім того Президент просить Конґрес, щоб ухвалив якнайшвидше законопроєкт про „земельний банк", щоб ще в цьому році фармери могли, хоч восени, з нього скористати. Демократи заявляють, що з „вета" Президента зроблять виборчу проблему і це допоможе їм виграти цьогорічні вибори. Голова Республіканського Крайового Комітету Ліонард Голл заявив, що фармери зрозуміють інтенції уряду, і не підуть за демократами, але деякі республіканці журяться, що „вето" Президента матиме злий вплив на вислід виборів.

Республіканські губернатори — Фос із Савт Дакоти, Гіоф з Айови та Голл з Кензасу — після відвідин у президента Айзенгавера, під час яких вони пробували безуспішно переконати Президента, щоб він таки підписав фармерський закон.

Доньки Американської Революції допомагатимуть вишукувати комуністичних коляборантів

Вашингтон. — Бувший голова товариства Доньки Американської Революції пані Джеймс Б. Петтон, промовляючи на прийнятті молодечого відділу цієї організації, закликала присутніх допомагати урядові „викривати комуністичних коляборантів", які часто ховаються під „плащем невинности". Вона твердила, що засекречені комуністичні коляборанти небезпечніші від членів комуністичної партії. „Не можемо ґарантувати безпеки Америки, сказала пані Петтон, поки не викриємо і не усунемо кожного комуністичного коляборанта з кожного становища, важливого для нашої оборони". Вона закликала членкинь цієї організації боротися проти „комуністичної інфільтрації в школах, радіо і телевізії, в клюбах, церквах і часописах".

Конґрес досліджує справу добродійних і пенсійних фондів робітничих спілок

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія починає переслухання в справі приватних пенсійних і добродійних фондів, бо виявилося, що деякі фонди не мають потрібної федеральної контролі і витрачають їх зі шкодою для тих, для кого вони призначені. З тих приватних пенсійних і добродійних фондів користає тепер 29,000,000 робітників і 46,000,000 членів їхніх родин. В одному такому приватному фонді розтрачено досі коло 900,000 долярів. Вартість усіх пенсійних і добродійних фондів становить 25,000,000,000 долярів. Сенатська група, очолювана сенатором Полем Г. Даґлесом, пропонує законопроєкт, згідно з яким треба створити окрему урядову аґенцію, яка контролювала б приватні пенсійні і добродійні фонди.

Голл заявляє, що поборювання „труманізму" буде виборчим гаслом республіканців

Вашингтон. — Голова Республіканського Крайового Комітету Ліонард В. Голл у зв'язку зі зборами 800 республіканських провідників заявив, що поборювання „труманізму" буде одним із виборчих гасел республіканців. Голл атакував Геррі С. Трумана за те, що він у недавній своїй промові твердив, що Айзенгавер — це „президент, який нічого не робить". Голл назвав Трумана „незадоволеним" політиком, який заздрить успіхам президента Айзенгавера, і закидає бувшому президентові такі гріхи: 1. Передання під владу комуністів на конференції в Потсдамі вільних держав з мільйонами населення; 2. „Зраду Китаю", бо бувший президент припинив допомогу Чіянґ-Кай-шекові, домагаючися його співпраці з комуністами; 3. Зменшення збройної сили ЗДА перед вибухом війни в Кореї; 4. Заяву про те, що ЗДА не будуть боронити Південної Кореї, бо вона лежить поза інтересами ЗДА. 5. Уможливлення комуністам просочуватися до урядових аґенцій ЗДА Олджер Гіссі, Геррі Декстер Вайт, які служили комуністам, хоч займали високі урядові становища). 6. Звільнювання високих військовиків на основі кабінетних кулькуляцій.

Міні проти участи скорумпованих спілок в об'єднаному робітничому русі

Вашингтон. — Джордж Міні, президент об'єднаних Американської Федерації Праці і Конґресу Індустріяльних Організацій скликав надзвичайне засідання екзекутивної ради об'єднаного робітничого руху для розгляду протистатутового злиття виключеної колись за корупцію з Американської Федерації Праці Міжнародної Асоціяції Портових Вантажників із Міжнародним Братством Вантажних Шоферів. У зв'язку з цим говорять про можливість припинення в правах члена АФП - КІО згаданого братства вантажних шоферів, що його президентом є Дейв Бек. Вирішив скликати таке засідання Міні після кількагодинної конференції з Беком, на якій він пробував безуспішно спонукати Бека, щоб він скасував постанову про злиття вищезгаданих робітничих спілок. Міні, як президент АФП - КІО стоїть на становищі, що злиття робітничої спілки, виключеної колись за корупцію, з організацією приналежною до об'єднаного руху є порушенням обов'язуючого статуту АФП - КІО. Бек і провідник вантажних шоферів Ейнар Мон твердять, що ділова співпраця їхніх спілок не порушує в нічому цього статуту. Засідання, скликане президентом АФП - КІО Міні, відбудеться 1-го травня ц. р.

В АМЕРИЦІ

● **Анна Мей Болдвін,** перебуваючи у тюрмі в Пеорії, Іллиной, приобіцяла двом в'язням, що, коли вийде на волю, допоможе їм втекти. І вона дотримала слова, вийшовши з тюрми, купила пилки до різання заліза і передала їх в'язням. В'язнична сторожа викрила змову і „накрила" в'язнів саме тоді, коли вони перерізали ґрати. Болдвін пішла знову до тюрми.

● **Президент Айзенгавер** виголосить промову на зборах Американського Товариства Видавців Часописів в суботу 21 квітня в готелі „Статлер" в Вашинґтоні. На цих зборах промовлятиме також демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон.

● **Департамент рільництва** випускає в продаж на пробу новий картопляний продукт — картопляні платки Спочатку будуть їх продукувати в північних стейтах, головним чином в стейті Мейн, де плекають багато картопель.

● **Ілай Дж. Лоранґер** працює 70 років у фірмі „Р. Л. Повк Компані" в Ню Йорку. Працю в цій фірмі він почав, мавши 11 років. Він не хоче йти на емеритуру, кажучи: „Умру, коли залишу працю". Починаючи працю в цій фірмі, Лоранґер заробляв 1.50 долярa на тиждень. Ця фірма затруднювала тоді лише 10 працівників, а тепер працює в ній 7,500 робітників у 40 містах.

● **Посадник міста Ню Йорку,** Роберт Ваґнер, написав до майбутнього посадника, який урядуватиме в цьому місті в 1976 р. листа, в якому описує заходи Міської Управи, щоб зменшити голос на вулицях (заборона автоводіям трубіти в автові сирени і т. п.). Цей лист буде здепонований в одному з банків, і посадник Ню Йорку, який прочитає його через 20 років, побачить, як це найбільше в світі місто стало і найтихішим містом.

● **Волтер Ройтер,** віце-президент об'єднаних юнійних централь Американської Федерації Праці й Конґресу Індустріяльних Організацій, подорожуючи по Індії, був присутній на конґресі індійських національних професійних спілок. Він заявив, що не погоджується з президентом названих американських централь, Джорджом Міні, який заявив, що Неру діє по комуністичній лінії, і в дечому критикував американську закордонну політику. Це присднало йому симпатії преси та офіційних чинників Індії і дозволило виступати палко в обороні суто-демократичного устрою і таких умовин продукції і праці, як вони є в З'єдинених Державах.

БОЛГАРСЬКОГО „МАЛОГО СТАЛІНА" ВИКИНУЛИ З УРЯДУ

Софія. — Вулко Червенков, один із найстарших комуністів, звеличник і наслідувач Сталіна та його метод, зголосив на засіданні болгарського „собранія" (парляменту) свою димісію, проти якої не було ніякого застереження. Вулко Червенков, який до 1954 р. був прем'єром і генеральним секретарем болгарської комуністичної партії і таким чином фактичним диктатором у Болгарії, став після 20-го з'їзду комуністичної партії СССР в Москві предметом атак, як „малий Сталін", який потурає „культові особи" і ніби противиться „колективному проводові". В минулому тижні офіційно проголошено реабілітацію колишнього віце-прем'єра Костова, що його Червенков виправив був на той світ ніби за конспірування разом із Тітом проти Болгарії. Випущено теж на волю багатьох „зрадників", які сиділи у болгарських в'язницях. Водночас, щоб вибілити себе, як ніби невинного в справі Костова і всьому режимі кривавого терору, Червенков казав арештувати директора „державної безпеки", себто поліції, Івана Райкова та 20 поліційних проміненітів. Все ж Червенков, відомий, як фанатичний „сталініст" і вихованець Москви ще з 20-их рр., втратив свій авторитет в очах болгарських комуністів під впливом антисталінської кампанії в Совстах. Коли він явився на засідання болгарського парляменту, то замість овації, яка завжди раніше стрічала його, зустріла його глуха мовчанка. На тому засіданні був, м. ін., приявний голова юґославського парляменту Моса Піяде. Червенков був в очах Тіта одним з найбільших ворогів, що спричинились до викинення Юґославії з Комінформу і до останнього часу бороздив в привернені добрих взаємин між Юґославією і її сателітними сусідами. Червенков має за собою „світлу" комуністичну минувшину. Він був, м. ін., автором бамбового атентату в соборі в Софії під час урочистої Богослужби, на яку мав явитися король Борис: тоді згинуло в тому соборі 160 осіб. Після того Червенков утік до Москви, де вже раніше перейшов був комуністично-терористичний вишкіл, і вернувся до Болгарії аж з совстськими військами в другій світовій війні. Дальша доля Червенкова невідома: або він піде в тінь, діставши якусь малу посаду, як колишня всемогуча Анна Павкер, або може й залишать його ще на якийсь час на якому пості в уряді, відсунувши від влади.

ЗДА не приступлять до Баґдадського пакту

Тегеран. — З'єдинені Держави готові надалі помагати членам Баґдадського пакту не тільки за існуючими двосторонніми умовами з ними, але й колективно через Баґдадський пакт, однак З'єдинені Держави бажають собі зберегти тісні, приязні й успішні взаємини також з іншими державами в цьому обширі", — таку заяву склав голова американської делеґації Лой Гендерсон на першому засіданні з'їзду п'яти держав, членів Баґдадського пакту, що в понеділок 16 квітня ц. р. розпочався в столиці Ірану, Тегерані. Ця заява, як твердять часописи, сильно розчарувала приявних делеґатів, тим паче, що раніше, у своїх вступних промовах, прем'єр Іраку Нурі ас-Саїд, який відкрив наради, і прем'єр Ірану Гуссейн Аля, який перейняв головування на нарадах, апелювали до З'єдинених Держав приступити до Баґдадського пакту. До того пакту належали Англія, Туреччина, Ірак, Іран і Пакістан. Прем'єр Іраку вказував на такий сам характер Баґдадського пакту, як його мають НАТО і Південно-Східній Азійський пакт, створені з ініціятиви і під проводом ЗДА, і тому, мовляв, логічно ЗДА повинні належати також до Баґдадського пакту. Лой Гендерсон хвалив існування Баґдадського пакту, потвердив його важливість і корисність, але обмежився тільки до заявлення підтримки того пакту збоку ЗДА, як держави, що стоятиме поза пактом.

Британська поліція встановила суворий нагляд над всіма емігрантами та їхніми організаціями

Лондон. — У зв'язку з приїздом до Великої Британії совєтської делеґації, очолюваної Хрущовим і Булґаніним, британська поліція встановила суворий нагляд над усіма чужоземними емігрантськими організаціями у Великій Британії, як теж над їх членами. Крім того сотні детективів Скотленд Ярду охоронятимуть не тільки готель, в якому житимуть Хрущов і Булґанін, але й усі ті доми та приміщення, де вони перебуватимуть під час своїх відвідин. Стерегтиме англійська поліція теж доріг і спеціяльно залізничих мостів, що ними проїжджатимуть совєтські відвідувачі. Допомагатиме британській поліції в охороні Хрущова і Булґаніна бриґада совєтських емведистів, прислана до Англії з СССР під проводом генерала МВД Ніколая Захарова. Охоронні заходи останніми днями посилено у зв'язку з тим, що невідомі спричинники на знак протесту проти приїзду совєтської делеґації пошкодили пам'ятник Карла Маркса в Лондоні і підклали вогонь під дверима лондонського бюра ТАСС-а. Громадська опінія Англії в дальшому дуже неприхильно наставлена до приїзду кремлівських володарів і деякі з видатних британців, віконт Крейґевон, виступили з гострою критикою голови Англіканської Церкви і Кентерберійського Архиєпископа Фішера за те, що він не виступив із закликом до британської нації, щоб вона не пактувала із „людьми чорта".

Борис Левицький на волі

Мюнхен, Німеччина. — Часопис „Український Самостійник" у ч. 16 з 15-го квітня повідомляє: „Як довідуємось, заарештований 22-го жовтня м. р. український журналіст і видавець часопису „Вперед" Борис Левицький 27 березня ц. р. вийшов на волю. Виходить, що закиди, пороблені йому під час слідства, виявились безпідставними. Мюнхенський тижневик „Християнський Голос" у ч. 15 з 8 квітня ц. р. в зв'язку з цим повідомляє, що Левицького мали звільнити ще 27-го листопада м. р., але цьому перешкодили нові безпідставні закиди, що їх вміжчасі одержала німецька поліція з емігрантських джерел". Вістку про звільнення Бориса Левицького потверджує і кореспондент „Свободи" з Німеччини.

● **У Празі** й інших містах Чехословаччини підготовляються до збільшеного туристичного руху. Чеська закордонна пропаґанда заохочує особливо приїздити до відомих своїми цілющими водами Карльсбаду й Марієнбаду (Карльове Вари і Маріянске Лазне). Окремі догідності влаштовується для відвідувачів Татр у Словаччині.

● **Френк Александер Голден,** бувший сержант кінної поліції, яка охороняла обози від індіян та бандитів на Південному Заході, відзначив 106 роковини з дня народження в Филаделфії, Па. Він тепер перебуває в домі для старців, де допомагає своїм сліпим товаришам.

ЗДА І ФРАНЦІЯ ВІДБУДУТЬ В ТРАВНІ НАРАДИ В СПРАВІ СЕРЕДНЬОГО СХОДУ

Париж. — Між урядами ЗДА і Франції прийшло до порозуміння, що в травні відбудуться між ними основні наради над ситуацією на Середньому Сході. У тих нарадах візьметься теж під увагу відносини в Північній Африці та справу Німеччини, щоб узгіднити між ЗДА і Францією всі ті справи, які в останньому часі викликали між ними дисонанси, що проявились назверх в публічній критиці під адресою американської політики збоку міністра закордонних справ Піно та прем'єра Молле. Американсько-Французькі наради будуть переведені у зв'язку з сесією Ради Північно-Атлантійського пакту (НАТО), яка починається 1-го травня ц. р. у Парижі. Таким чином ті наради відбудуться ще перед приїздом французького міністра закордонних справ Піно до Вашинґтону, що наступить після відвідин Молле і Піно в Москві, літом цього року. В американсько - французьких нарадах мабуть прийме участь також представник Англії. У цій справі у Вашинґтоні нараджувались в понеділок 16-го квітня французький амбасадор Моріс де Мурвіль з державним секретарем Доллесом. Устійнення спільної лінії трьох західних великодержав у спрові Середнього Сходу необхідне ще й тому, що — як буцім-то переконуються в західніх столицях — замирення на Середньому Сході неможливе без згоди з боку Совєтського Союзу. Франція й Англія воліли б — твердить преса — не скликувати для цієї справи окремої конференції „великої чвірки", а обмежитись до терену Об'єднаних Націй і тамошніх нарад з совєтським представником. Американські керівні чинники не хочуть взагалі переводити формальну конференцію над справами Середнього Сходу, поки генеральний секретар Гаммершилд не повернеться з своєї подорожі та не складе звідомлення на Раді Безпеки. Не виключають, що у зв'язку з теперішньою ситуацією між Ізраїлем і арабськими державами Гаммершилд проситиме продовження йому терміну, бо Рада Безпеки обмежила його місію до одного місяця. Про ситуацію на Середньому Сході і американську політику на тамошньому терені промовлятиме през. Айзенгавер в найближчу суботу вечером на Форумі Товариства Американських Часописних Редакторів. Над цією справою нараджувались в понеділок 16 квітня Президент і державний секретар Доллес.

Ціль Совєтів — підірвати НАТО, — заявили два чільні американські генерали

Вашинґтон. — Головною ціллю совєтської політики є підірвати Організацію Північно-Атлантійського пакту та послабити збройну силу З'єдинених Держав — заявили однозгідно генерал армії Омар Бредлі й ген. Волтер Смит на першому засіданні сенатської підкомісії для справ летунства, що переводить переслухання у зв'язку з закидами, що американське летунство може опинитись позаду совєтського, та у зв'язку з асиґнуванням додаткових грошей на розбудову летунства. Одначово ген. Бредлі, який був головою шефів об'єднаних штабів перед адміралом Радфордом, тепер у стані спочинку, як і генерал Смит, теж у стані спочинку, що був під час останньої війни шефом штабу в ген. Айзенгавера, а потім амбасадором в Москві й заступником державного секретаря, говорили дуже обережно про теперішній стан американської армії, заявивши, що вони не мають про це останніх авторитетних інформацій. Зате вони твердили, що було б катастрофою, коли б СССР перевищив американське летунство кількістю та якістю своїх машин і керованих стрілен. Генерал Омар Бредлі вказав на приклад резолюції, яку прийняв Ісляндський парлямент про ліквідацію американської бази в Ісляндії,, як наявний доказ успіху, що його має совєтська підривна аґітація в країнах Атлантійського пакту.

Еспанія звернулася до ЗДА з проханням допомогти їй модерним озброєнням

Ню Йорк. — Міністер закордонних справ Еспанії — Альберто Мартін Артахо, виступаючи в Фордгемському Університеті, де він одержав почесний титул доктора прав, заявив, що еспанський уряд звернувся до ЗДА з проханням допомогти Еспанії модерним озброєнням і виряддом. За словами Артахо, підписаний тому три роки договір між ЗДА і Еспанією в справі американських військових баз в Еспанії і в справі американської допомоги для Еспанії в сучасних політичних умовах невистачальний, тимбільше, що атомовою зброєю і керованими ракетами диспонують не тільки ЗДА але й Совєтський Союз, і що існування мілітарних баз на території Еспанії збільшило риск Еспанії в обороні Европи. Тому теж мілітарна співпраця між ЗДА й Еспанією не може обмежитися до закладання військових баз, але мусить бути поширена на розбудову еспанської армії і на виряджения її модерною зброєю, якщо треба, щоб еспанська армія виконала свої завдання в рамцях західньо-европейської оборони.

В СВІТІ

● **Папа Пій XII** виголосив в минулу п'ятницю 13 квітня до групи італійських паломників із купецького світу промову, в якій осудив державний соціялізм і підкреслив, що Католицька Церква „воліє приватну торгівлю, овіяну доброю волею". Приватна торгівля, сказав Папа, збільшує добробут, облегшує умовини праці, підвищує заробітки працюючих і зменшує кошти продукції. Контрольована державна економіка завжди веде до обмеження індивідуальної свободи, порушування характеру родини, викривлювання цілей патріотизму та нищення релігії.

● **Метью МекКлоскі** видавець щоденника „Дейлі Нюз" у Филаделфії і касир Демократичної партії, приятель батьків Ґрейс Келлі, „доплатив" 50,000 дол. до всіх інших видатків, що їх коштує приємність бути на весіллі названої фільмової зірки з князем Монако. В „Готель де Парі", де він замешкав із своєю дружиною, вкрали дружині МекКлоскі самоцвіти вартістю 50,000 дол. Вона залишила їх в пуделку на комоді й пішла з чоловіком на вечерю, а відкрила втрату аж наступного дня.

● **Чотири англійські міноносці,** кожний із 30 особами залоги, в тому числі 4-ма старшинами, переводять щоночі стежну службу довкола Кипру, щоб недопустити на цей острів пачкарів із зброєю і людей для підпільної організації. За пачкування зброї грозить кара смерти.

● **Командант військової бази** Перріс Айленд генерал Джозеф Буржер повідомив, що сержанта Метью С. МекКіона передано на перхіятричне дослідження. Під час нічних вправ з вини цього сержанта втопилося в болоті шість вояків морської піхоти.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АКТИВНІСТЬ — НАША ПРОБЛЕМА

Серед цілого ряду наших громадських проблем на одне з перших місць вибивається таки справа активности, чи пак неактивности найширших мас нашого громадянства. Наша спільнота запала, часто здається, в якийсь блаженний сон самозадоволення і помітного збайдужіння до громадських проблем. Майже в кожній громаді суспільна праця ведеться відносно малим гуртом активних одиниць, що вгинаються під тягарем почасти перебраних, почасти накидуваних їм громадських обов'язків, а загал з філософією нашого старокрайового селянина тільки приглядається та пасивно очікує: заломляться вони під тим тягарем, чи витримають?

Яскравим образом такого сумного стану можуть бути всілякі, головно річні збори наших місцевих товариств і організацій в поодиноких громадах. Ці громади переважно збільшилися кількісно і скріпилися якісно новоприбулими громадянами та доростом з тут народженої ґенерації. Ще донедавна майже виключно заробітково-робітничий склад наших громад поповнився професіоналістами, часто з поважним стажем громадської праці на інших теренах. Але тільки малу частину цього фізичного складу наших громад можна завважити в громадській роботі. Приходять такі річні збори поодиноких чи центральних товариств, і на них можна в першу чергу побачити тих, що вже справді зуби свої з'їли на громадській роботі, що тягнуть громадський віз багато років і не можуть дозволити собі навіть на малий перепочинок, бо немає охочих, щоб їх заступити.

Одною з головних проблем кожної нашої місцевої організації є вибір управи. Кожний відмовляється від будь-якого обов'язку. Мовляв, я допоможу, але виберіть когось іншого. Це — в кращому випадку, бо переважна більшість громадян взагалі на зборах не показується. Наприклад, Управа Філії УКК в Джерзі Ситі перед своїми зборами минулої неділі вислала понад 200 листів-повідомлень до 27 місцевих організацій та поодиноких громадян — платників національного датку. На збори, що мусіли початися з півторагодинним запізненням, прийшло заледве 20 осіб. А Джерзі Ситі — це ж одна з кращих і добре зорганізованих громад. Дивитесь на приявних і бачите тих ветеранів громадської праці, що пам'ятають ще піонерське життя в громаді, яке вони організували та вели, і тих з-поміж новіших громадян, в тому числі й кількох молодших, що не згоріли, як солома, в перших роках громадської активности, і що не обмежуються до нарікань. Але де були в той час десятки інших громадян? Правда, в той день відбувалися деякі імпрези, але коли б навіть усіх приявних на всіх тих імпрезах підрахувати, то й це був би лише мінімум того, що повинно бути на одних зборах.

Що зробити і як переломити цей невідрадний стан? Як зактивізувати наші громади, зокрема, великі маси наших громадян, вирвати їх з стану інертности та пасивізму і перетворити в активних діячів? Порушування цих проблем та закликами в пресі можна тільки частково ситуацію направити. Натомість основно можна розв'язати цю проблему тільки на місцях, і це є головне завдання тієї горстки свідомих і активних діячів у кожній громаді. Громада в Джерзі Ситі вже і в цьому відношенні поробила деякі конкретні заходи, що можуть виправдати себе на довшу мету.

До цих заходів треба зарахувати головно характер влаштовуваних імпрез, із свідомою тенденцією анґажувати до активної участи в них якнайбільше місцевих сил, включно з дошкільною молоддю. На згадуваних зборах з окремим признанням говорено про активність, працю і співпрацю з центральною організацією громади місцевої станиці Пласту, осередку СУМА, а також „Рідної Школи". Ці організації теж і самі в своїх організаційних рямках виявляють велику активність, і з них, треба вірити, вилониться новий, активний провід громади, що зможе перебрати й виконувати важкі, відповідальні обов'язки. Та ця надія ще не розв'язує проблеми пасивности великої маси громадян, що є рівнозначне з втратою великого потенціялу і дорогого часу в тяглості громадської праці. Тому обмежені кількістю теперішні подвижники — керівники громадського життя — повинні, крім багатьох інших обов'язків, перебрати ще й цей найтяжчий: вживати всіх можливих заходів, щоб притягнути до громадської праці тих, що можуть працювати, але від праці відстали. Збираючи національні датки для УКК чи коляду, а під час Великодніх свят — писанку для ЗУАД-Комітету, треба звертати увагу й на розбудження інтересу до громадської активности, здобуваючи та зобов'язуючи людей до праці.

БАГДАДСЬКИЙ ПАКТ — СІЛЬ В ОЦІ МОСКВИ

У понеділок 16 квітня ц. р. в столиці Ірану, Тегерані, розпочалась конференція держав-сигнатарів Багдадського пакту. Вона триватиме до 20 квітня і напевно розглядатиме цілий комплекс справ, зв'язаних не тільки з тими цілями, що їх поставив собі бльок держав Багдадського пакту в хвилині свого постання, але й тих справ, які виринули за останній рік. Комуністичний і, так званий, невтралістичний бльок повели в минулому році таку завзяту кампанію проти самого існування Багдадського пакту, як не провадили проти ніякого іншого, включно навіть з Північно-Атлантійським. І не практична діяльність цього пакту, що — як запевняють фахівці — проявила себе дуже слабо, а саме та заїла кампанія його ворогів зробила його осередком теперішньої політичної ситуації на Середньому Сході. Бо ось, наприклад, знавці відносин на терені Об'єднаних Націй заявляють, що на ізраїльсько-арабському фронті можна було б осягнути тривке замирення, якщо... зліквідувати Багдадський пакт. Водночас англомовна преса не залишає сумніву, що Англія й Америка не підуть на таку поступку большевикам, яка була б ще одним потвердженням правильности большевицької тактики шантажу, і не купуватимуть тимчасового й сумнівного миру між Ізраїлем і арабами ціною скасування бар'єру проти наступу Совєтів на Середній Схід і Південну Азію.

Ідея Багдадського пакту вийшла від Америки, конкретно — від державного секретаря Доллеса. Цей пакт мав стати останньою, бракуючою ще, ланкою в ланцюзі військово-політичних союзів, що охоплюють Атлантійський океан і захід Европи від Норвегії на півночі по Середземне море на півдні (НАТО, що об'єднує 15 держав, з 18 березня 1949 р. завершене приступлення до нього Німецької Федеративної Республіки за Паризьким договором з 23 жовтня 1954) Адріятика, Егейське море і східню частину Середземного моря (Балканський пакт Греції, Туреччини й Югославії, з 28 лютого 1953 р.) і Індійський та Тихий океани (Південно-Східній Азійський пакт з 8 березня 1954 р., що охоплює вісім держав: ЗДА, Англію, Францію, Австралію, Нову Зеляндію, Філіппіни, Сіям і Пакістан). Багдадський пакт підписано спершу 24 лютого 1955 р. поміж Туреччиною та Іраком і ступнево доповнювано його до теперішнього стану приступленням: Англії, Туреччини, Іраку, Ірану і Пакістану. Його вартість і значення пояснює один лише погляд на географічну мапу. Він став мостом, що сполучив організацію держав із НАТО та Балканського пакту з організацією держав із СЕАТО (Півд.-Сх. Азійський пакт). Середньо-східню „пустку" — „вакуум" — Захід хотів виповнити союзом антикомуністичних держав включно з Єгиптом. Його новий прем'єр-диктатор Гамаль Абдель-Нассер запевнив був англійських державних мужів під час переговорів в справі передачі Суезу під суверенність Єгипту, що коли Суез стане єгипетським, то відпаде остання психологічна й політична перешкода приступлення Єгипту до середньо-східнього бльоку. Та коли Нассер осягнув свою ціль, амбіції цього єгипетського полковника-революціонера, що несподівано для нього самого став наслідником самовладних фараонів, та ще й незалежним від колишньої інтриґантської й корумпованої двірської кліки, — значно зросли. Він не хотів включитися в політичну систему, створену Заходом, а забажав очолити бльок усіх арабських держав, щоб в майбутньому створити з нього одностайну імперію від західних берегів Атлантійського океану (вся Північна Африка) аж по Іранську затоку, під своїм, звичайно, володінням.

І тому Єгипет не тільки не приступив до Багдадського пакту, але й повів проти нього напастливу та гамірливу кампанію, з успіхом вживаючи в ній демагогічної зброї серед арабів. Гамаль Абдель Нассер заперечує, що ціллю Багдадського пакту є створення бар'єру проти походу СССР в сторону Іранської затоки й Індійського океану. Такої небезпеки, мовляв, не існує. Зате існує реальна небезпека від Ізраїлю та його протекторів — колоніяльно-імперіялістичних держав. Нассер не називає їх на ім'я, бо аж таким відважним ще не є. Але не залишає сумніву, що за цих колоніялістів та імперіялістів треба в першу чергу вважати Англію, а далі й Америку, яка власне й заініціювала Багдадський пакт.

Ясно, що така постава єгипетського прем'єра прийшлася дуже до вподоби Москві. Нема й найменшого сумніву, що таке становище Єгипту під його теперішнім державним проводом вплинуло на рішення Москви постачати Єгиптові важку зброю — танки, літаки, підводні човни — і вислати туди своїх старшин для вишколу модерної єгипетської армії і поглиблення „співіснування". Приступлення Іраку до Багдадського пакту викликало лють єгипетського прем'єра-диктатора, бо він добачив у цьому зламання солідарности держав Арабської Ліґи, формально створеної 22 березня 1945 р., але всередині розсвареної. Єгипет підписав тісний союз з Сирією і Савді Арабією, об'єднавши армії цих трьох арабських країн під командуванням єгипетського генерала. До цього бльоку приступив тепер і Ємен. Зате, коли Англія хотіла втягнути до Багдадського пакту Йорданію, то шалена кампанія радіовисильні з Каїро і гроші з багатої Савді Арабії викликали бурхливі демонстрації в Аммані, епілогом яких було звільнення англійського генерала Ґлобба з командування йорданською армією, Арабським леґіоном, що його він сам — за англійські гроші — створив.

Ця фанатична кампанія Єгипту проти Багдадського пакту, як „засобу західних імперіялістів розбивати єдність арабського світу", спонукала З'єднені Держави стати осторонь цього пакту. Це обурило Англію, яка опинилась ніби в ізоляції, як предмет совєтсько-єгипетсько-індійських атак за цей пакт. Коли в останніх тижнях єгипетсько-совєтська кооперація виявляється щораз виразніше, чи пак щораз зухвалішим стає шантажування Заходу совєтськими офертами на адресу Єгипту, — ЗДА рішили ясніше заманіфестувати свою солідарність з ідеєю Багдадського пакту та його корисністю. Тому на конференцію його членів, що відбувається тепер в Тегерані, виїхав, на чолі спеціяльної делеґації, державний підсекретар Лой Гендерсон, один з найвищих і найталановитіших урядовців Державного Департаменту, який — з чотирма іншими дипломатами — недавно дістав почесний титул „професійного амбасадора". Серед його дорадників є така постать, як адмірал Джан Кесседі, головний командант збройних сил ЗДА з середземноморському обширі. Англія хотіла б, очевидно, щоб ЗДА й формально приступили до Багдадського пакту. Вашинґтон вагається, побоюючись, що це могло б підштовхнути Єгипет і всіх арабів в сторону Москви. Але нема сумніву, що ЗДА дбайливіше поставляться до вимог держав Багдадського пакту, і в майбутньому даватимуть їм більше зброї і господарської допомоги. Бо це безумовно скріпило б той антикомуністичний договір, що став сіллю в оці Москви.

КОМУНІСТИ В КЛОПОТІ

Лондон. — Розвінчання Сталіна на 20-му з'їзді комуністичної партії Совєтського Союзу ударило, мов грім з ясного неба. Цей поворот у тактиці Москви викликав сумніви і запити серед комуністів усіх країн. Легко було Хрущову скласти всю відповідальність за самоволю, злочини і помилки на мертвого Сталіна в тій державі, де „на всіх язиках все мовчить", тобто в СССР і в різних його сателітах.

Значно тяжче нову тактику „вбити в голови" комуністів, які живуть у вільних країнах і можуть читати не тільки свою пресу та вести дискусії з людьми не-комуністичних поглядів. Ще не можна передбачити всіх наслідків розвінчання Сталіна, але вже тепер видно, що цей факт глибоко потряс віру комуністів не тільки у „вождя світового пролетаріяту", але й в саму ідею комунізму.

Коли б комуністичні партії у вільних країнах світу складалися тільки з аґентів-наймитів Москви, то з ними боротьба була б дуже легка. В дійсності, в різних вільних країнах комунізм має за собою й ідейних людей — серед робітництва та інтеліґенції. Ці комуністи не знають, як виглядає комуністичний режим в різних країнах, вони вірять пропаганді, що представляє життя в країнах совєтського бльоку як „рай на землі". Засліплені пропаґандою, ці ідейні комуністи дивилися на Сталіна як на „півбога" і з погордою відкидали кожне слово критики не тільки „буржуазної преси", але й комуністичних „єретиків": Троцького, Тіта і інших.

І ось мусіли почути „вірні сталінці" від найближчих „соратників" Сталіна, що їхній „вождь" був мстивим, заздрим тираном, який приписував собі всі заслуги і досягнення і без жалю нищив не тільки звичайних громадян, але також і визначних комуністів.

Критика політики і особи Сталіна, яку дав Хрущов на таємному засіданні 20-го з'їзду КПСС, викликала „вільнодумство" в суспільстві країн комуністичних і особливо серед комуністів вільних країн. Хрущов не думав про наслідки своєї промови в комуністичному русі вільних країн, він, в згоді з своїми товаришами — „колективними диктаторами", — хотів відмежуватися від недоброї пам'яти Сталіна.

Може в СССР ця тактика збудить надії, мовляв, Хрущов і товариші хочуть помалу зліквідувати диктатуру. В вільному світі, серед комуністів, розвінчання Сталіна привело вже до гострих дискусій на з'їздах і конференціях. З'їзд британської комуністичної партії мусів улаштувати таємне засідання, щоб передискутувати нову тактику Москви. Ця дискусія була дуже гостра, як свідчать листи комуністів до редакції щоденника комуністичної партії — „Дейлі Воркер".

Треба знати, що основою комуністичного руху в Англії є не робітництво, як це бачимо в Італії або Франції, а інтеліґенція, запаморочена пропаґандою Москви. Комуністи-аристократи, освічені і багаті, як, напр., зрадники Меклін і Берджес, — це зовсім не відокремлений випадок: таких є багато. І ось тепер ці комуністи переживають глибоку душевну кризу: вони хочуть зрозуміти, як то сталося, що, замість вимріяної „диктатури пролетаріяту", в Москві 20 років правив один тиран, який поводився з своїми комуністами, як з холопами (велів Хрущову прилюдно танцювати гопака, і той не посмів відмовитися). Можна думати, що комуністичний рух у вільних країнах після 20-го з'їзду буде значно ослаблений.

П. А.

ЯКИЙ РОЗСМІЯНИЙ...

Який розсміяний,
який щасливий день,
Як пахнуть далі
сонцем і весною!
Ну й як же, як тут
не складать пісень,
Не захлинатись
радістю ясною!

Ти тільки глянь,
як налились бруньки,
Ще день — і бризнуть
краплі смараґдові,
Ще день — і вітер,
свіжий і п'янкий,
Зеленим шумом
сколихне діброви.

ІРИНА НАРІЖНА

ПРОЄКТИ ПОПРАВОК КОНСТИТУЦІЇ

До Конгресу надійшло кілька проєктів поправок Конституції З'єднених Держав. Всі вони стосуються обов'язків Президента, а одна з найважливіших має на увазі облегшити важкий тягар уряду Президента.

Є підстави гадати, що деякі зміни будуть прийняті національною леґіслятурою. Не тому, що конституційні поправки є частим явищем в З'єднених Державах (якраз навпаки), але тому, що, як колись висловився президент Герберт Гувер, тягар обов'язків президента „фантастично збільшився" останнім часом.

Зміна американської Конституції — це довгий і важкий процес. Найперше, на це мусять погодитись не менше, як дві третини членів Сенату і Палати Репрезентантів. Після цього леґіслятура 36-х з 48-х стейтів мусять затвердити ці зміни, що часом забирає кілька років. Крім того, традиції Америки створили щось ніби загальну нехіть до ревізії та змін Конституції, бо вважається, що зміни захитують її ґрунтовну силу. І справді, Американська Конституція проіснувала в незмінній формі 167 років.

Треба ствердити, що більшість внесених досі 22 поправок до Конституції тільки поширили основні демократичні концепції ориґінального документа, і лише кілька з них були чисто процесуальні. Саме одна з тих процесуальних поправок — голосування електоральною колеґією — має тепер бути темою запропонованих поправок.

Електоральна колеґія, в якій кожний стейт має стільки представників, скільки має він леґісляторів у Вашинґтоні, фактично вирішує президентські вибори. Тепер Конґресові запропоновано три проєкти зміни конституції щодо виборів Президента. Два з них змагають до збільшення впливу популярного голосування на вибір Президента і до залишення електоральних колеґій, а третя пропонує обирати Президента безпосередньо стейтовим голосуванням, не беручи до уваги теперішнього порядку голосування та виборів.

Лідери Конгресу зондують тепер ґрунт, на якому стоять їх колеґи, щоб вгадати, котра з поправок має шанс бути прийнятою. В усякому разі, це не вплинуло б на наслідки виборів цього року.

Три інші проєкти стосуються самого офісу Президента. Одна з них намагається допомогти зменшити тягар обов'язків Президента, а друга висловлюється за створення офісу „адміністративного Віце-Президента", який має бути головним розпорядником 1,900 федеральних бюр, що складають звіти Білому Домові. Цю пропозицію вніс свого часу ще президент Гувер.

Ще одна поправка намагається уточнити питання, що робити, якщо Президент захворів і не може виконувати своїх обов'язків. Усі погоджуються, що, згідно з Конституцією, в такому разі Віце-Президент тимчасово виконує ролю Президента. Але в Конституції не сказано виразно, хто має вирішити, що Президент не є здібний виконувати свої обов'язки, особливо, якщо Президент раптово захворіє і не буде всилі винести рішення.

Дехто думає, що Президент сам, а якщо він не всилі, то Держ. Секретар, за порадою та згодою Кабінету, мусить винести постанову про нездатність Президента до праці. Проєкт одної в внесених тепер поправок пропонує, що зробити це мусить Найвищий Суд на жадання Конґресу.

Передбачається, що питання хвороби Президента має бути ретельно розглянене на сесії Конґресу, особливо тому, що сам Айзенгавер висловив бажання почути одверту дискусію на цю тему.

Загальна Рада

Голос Читача

На польсько - українські теми

У „Свободі" свого часу була надрукована стаття п. Я. Ликтея під повищим заголовком, в якій шановний автор стверджує на підставі розмови з одним поляком зі західньо - українських земель, що поляки, яких звідтіля виселили до Польщі, не мають охоти вертатися на українські землі, а тим самим пол. імперіялізм доживає останні дні.

Крім тієї статті, ще деякі оптимісти на різних зборах, чи відчитах висловлюють такі самі думки, а останнім часом також і п. Грабик почав говорити про якийсь спільний польсько-український фронт.

Думаю, що такі оптимістичні виступи цілком не на часі, бо вони присипляють українську чуйність на західньому фронті, який є загрожений не менше, як східній, що він загрожує цілому вільному світові і навіть наївні політики заходу зрозуміли вже, що це є московський імперіялізм і тому цілий вільний світ приготовляється до оборони, а тим самим стає нашим союзником, натомість на західньому фронті ми самі.

Безперечно, що є певна кількість чесних і розумних поляків, які думають, що українські землі належаться українцям, що час колоній минув, що так рекляммоване „моцарство" виявилося блефом і що про „морсько-колоніяльну лігу" соромно і згадувати, але вони сидять тихо і в своїм суспільстві в тих справах бояться забирати голос. Та біда в тому, що в польському суспільстві мають голос різні політикани, які все заводять польський нарід в халепу і потім навіть не соромляться свого нездарства, а пхаються тільки тому, щоб захопити владу і теплі партійні посади. І хоч би згадати напад Пілсудського на Україну проти волі заходу (армія Галлєра), співпрацю з москалями в розподілі українських земель (Рига), ліквідацію українського шкільництва, пацифікацію українського населення, Березу Картузьку. Не знаю, чому так багато пишеться про концентраційні табори большевиків і німців, а промовчується про конц. табор демократичної Польщі, а був він напевно не ліпший від інших лише коротше тривав; а є багато наших емігрантів, які перейшли через той табор, але вже чомусь забули ті поліційні палки на своїх головах і мовчать, а могли б видати гарні спомини про ту польсько-демократичну „квітку", а далі про руйнування адміністраційною владою християнських церков, спільний напад з німцями на Чехію...' Це тільки дещо з осягів польських політиканів, які ще нині скупчуються в польськім екзильнім уряді. Вони далі підготовляють свій нарід до якоїсь халепи. Треба знати, що усі польські еміґраційні з'їзди займаються „кресами", Львовом і Вільном, а навіть переводять спільні присяги, що не перестануть боротися за відзискання українських земель. А тим більше тепер активізується польський імперіялізм в зв'язку з заявою певних чинників про можливість зміни Ялтинського договору.

Тому нам не можна заспокоюватися тим, що якийсь один, чи два поляки висловлюють здорову думку, а нам треба приготовитися, нам треба зібрати і видати англійською мовою всі матеріяли про так звану польську демократію і про польське поняття свободи для поневолених народів, бо московську демократію захід уже пізнав. Ми на польські землі не лізли і не полізимо, але захід мусить довідатися, що Холм, Перемишль і Лемківщина разом з Галичиною і Волинню це українсько-етнографічні землі і що Україна буде за них боротися навіть проти волі заходу. Але захід мусить знати це наперед, бо в певнім моменті може бути заскочений різними подіями, а тоді скаже, що нічого про ті відносини не знав. У нас є багато людей, що мають досить матеріялу про польський імперіялізм і його треба використати, щоб не присипляти чуйности ані своєї, ані заходу, бо імперіялізм є завсіди протидемократичний. Нас чей же історія навчила, що наші сусіди є віроломні і жадних заяв, ані умов не додержували ніколи.

Волод. Бучковський.

Ярослав Падох

СВІТЛИНИ І СПОГАДИ

У 25-річчя смерти Степана Охримовича

(5)

Згодом повільнішає мова й думка не така бистра, як раніше. Вмовкають запити, завваги. Тихшає усе спокійний і притишений Степанів голос. Він вже не вчить, не полемізує. Коли падуть його слова, то наче відгомін його думок, які маршують кудись широкими шляхами призначення нації.

Немає застою у світі. Немає і в нації. Раз йдуть вперед, то знову назад. Але йдуть. Зачасто йшли ми взад під ритм сусідського здобувницького походу. Зачасто віддавали своє первородство за різні, здавалося нам, великі ціни. Тепер ми в новім поході. Відзискали загублений зв'язок з минулим й міцніємо ним. Коли видержимо на шляху, здобудемо й закріпимо на завжди бажане. Лише б нам йти, не завертати взад чи в боки.

Кінчається розмова. Ще згадую щойно прочитану талановиту книжку Юліяна Охримовича про „Розвиток української національно - політичної думки". Так. Це його близький родич. Не зумів скінчити тієї праці. За її ідеї йому вкорочено життя. А шкода. Ех, якби то так пару літ часу, зідхає, можна б закінчити її й ще як закінчити, по нинішні цікаві дні. Не закінчив Степан і цієї, однієї з багатьох своїх мрій і бажань. І його вік скорочено за ті самі ідеї, що в тій сірій, на воєнному папері, друкованій книжці.

⁂

Кінчаю переглядати фотографії. Ось ще одна: в славнім львівськім Академічнім Домі на генеральній раді пластового куреня Червоної Калини.

Переглянені всі. Але спомини пливуть далі, як ріка. Переливаються через високі береги часу, скачуть з каменя на камінь давніх переживань, виблискують шляхетним кришталем Степанової душі, як холодне і чисте плесо гірського Стрия у весняннім сонці.

Скільки часу пройшло від зустрічей і розмов зі Степаном. Не йметься віри: двадцять п'ять років відмежувало нас від Його смерти. А все ж такий він живий у наших думках, такий дорогий і болюче незабутній.

Смерть дорогої людини, довгі десятиріччя розлуки з нею, розлуки назавжди, втрата казкового краю молодости нашої, частиною якої був він — чи не підказують нам ці спомини зворушливі, не вони змальовують їх всіми барвами веселки? Та хіба ні. Мова фактів — правдива мова. А вони говорять сьогодні, як говорили двадцять п'ять літ раніше, що то була незвичайна людина. Була нею тоді, була б й сьогодні, коли б дожила цього часу. І як же багатішим було б життя його друзів і всієї нашої громади.

Блискучий розум, залізна логіка, невгнута чесність, а водночас євангельська простота і незглибима м'якість і сердечність до тих найменших, найскромніших. При тому муравлина роботящість і готовість до посвяти поза межі самозаперечення.

Свіжо вийшовши з клясичної гімназії, ми підсвідомо шукали прикладів у житті для начитаного в клясиках греціько-римського віку. Підсвідомо ми прирівнювали й Степана до забронзованих героїв антики й знали напевно: в потребі він буде не менш сильний і жертвенний за них.

Живучи в світі яскраво поставлених дилем, ми в ньому знаходили гармонію і в нього вчилися, як можна й треба бути сильним і чутливим, принципіяльним і вирозумілим, рішеним і гуманним. Як можна бути в один час рішеним на все революціонером і ідеальним пластуном. А оба ідеали формувалися в нас на взір і подобу — Його. Чи не досить причин, щоб бачити в нім ідеал, щоб старатися наблизитися до нього?

Організатор, політик і справжній ідеолог. Людина досконало і здецидовано і, можна сказати, яскраво (коли те слово достосоване до його опанованої, скушованої дискретности справжнього аристократа духа й форм) світоглядово оформлена й політично визначена, до того ще місіонер, активний пропаґатор своїх думок і поглядів — він не мав особистих ворогів. Яка це рідка, страшенно дивна поява в світі політики, зокрема в нашім, як же далекім до ідеального, світі!

Веселий, живучий, постійно усміхнений. Ні однієї скарги, ні одного жалю, ні одного вигуку долі чи людям. А все ж над його головою від літ висів Дамоклів меч переслідувань, арештів, самотної смерти на ворожім, по обидва боки, кордоні, який він ламав так часто, і передусім — важкої недуги. А все ж з-під усмішки і сміху пробивався іноді сум, передчуття призначеної долі. Поспіх, поспіх, за всяку ціну не приставати в роботі. Не спочивати, не тратити дорогоцінного часу. Хто вгадає, кому з нас належатиме ще завтрішній день? Вложити і власний уділ, частинку власного духа в грандіозний підйом вчорашнього невільника, що вже не скрадаючись крутими стежками укритої злости, облудливої покірности, але прямим і явним шляхом та повною ходою прямує до ясно усвідомленої мети, яка зоріє вогнистим привидом Франкового віщування у народів вольних колі.

⁂

Насилля і простори держать далеко нас від рідного краю та від самітної могили в зеленому Завадові.

І ще цього року на провесні не покладемо тернових вінків на дорогу могилу і з глибини зворушеного серця не співатимемо Вічную Пам'ять Тому, кому вона так дуже належиться.

Але вона жива у нас сьогодні, як живою була на протязі того чверть століття, що лягло поміж Ним і нами. Вона на віки залишиться такою й вестиме нас крізь життя непомильним шляхом, шляхом Степана.

Збираючи в одну китицю розбиті часом і труднощами життя спомини про дорогого, неповторного Друга, кладу її перед духом Його у двадцятип'ятиліття смерти з таким глибоким піетизмом і жалем, з яким клали Його самого перед роками в рідну, сиру землю. Нехай ці спомини і жаль відновлений заступлять колишні щорічні відвідини в Нього.

А там, дасть Бог, вернемося до рідних порогів і, як колись, станемо колом на Його могилі до рокового звіту перед духом того неперевершеного приятеля, провідника і вчителя.

В квітні 1956 р.

Кінець

Проф. д-р І. Мірчук,

„МОСКОВСЬКИЙ СФІНКС"

Vasyl Kosarenko-Kosarevytch: "Die Moskauer Sphinx. Mythos und Macht in den Vorstellungen ueber Osteuropa". Verlag Eremiten-Presse 1955.

Тема, якій присвячена ця книга, незвичайно актуальна саме в теперішній момент і то не тільки в Німеччині, чи в З'єдинених Державах, а майже у всьому світі. Можемо ствердити на підставі щоденного досвіду, що москвофільські настрої в західньому світі щораз то більше кріпшають, а це знову відбивається неґативно на долі поневолених Москвою народів, передусім українців. Причини цього явища різні, одним імпонує велич імперії світового маштабу, другі звертають свої очі на схід в надії на можливість добрих заробітків, інші вірять, що звідси прийде обновлення, відмолодження перестарілої вже европейської культури. Можна б навести ще більше мотивів для цих настроїв, одначе це не міняє факту, що всі ці погляди спираються на цілком фальшивих засновках. Слушно цитує автор думку німецького кореспондента з Москви з 1931 року, що про ніякий другий нарід у світі не поширювано від століть а головно від 50 років таких фальшивих інформацій, як про російський. Те саме стверджує московський кореспондент лондонської газети „Нюс Кронікл" словами: „Про Росію немає ніяких експертів, тільки різні ступні незнання". І тут треба ствердити сумний факт, що з нашого боку доволі мало зроблено для інформації світу про Схід Европи, коли взяти під увагу цілу літературну продукцію найновішої еміграції від 1945 року. Тому то книга Косаренка - Косаревича дуже на часі, вона поставила собі за мету причинитися до ревізії фальшивих поглядів про Росію, поширених у західньому світі. Завдання безперечно важливе, хоча нелегке до переведення.

Автор зібрав у своїй книзі незвичайно багатий матеріял, список літератури поміщений на 14 сторінках. Він подав нам біля 200 авторів, при чому треба зазначити, що деякі джерела, цитовані в тексті, пропущені, чи не згадані у списку, як напр. Емерсон, Вільям Філіпс та ін. Таксамо хотів би я при цій нагоді зауважити, що при цитатах не подано докладно сторінки, а часом навіть не названо твору, з якого взято цитат. Все ж таки треба подивляти, що авторові вдалося зібрати стільки свідків, які підтримують його погляди. Одначе багатство матеріялу вимагає певного порядкуючого принципу, цей матеріял мусить бути методологічно угрупований, щоб не викликав у читача замішання, а навпаки, давав йому певну схему, потрібну для затримання у пам'яті важливіших моментів. Мені здається, що в книзі захоплено надто багато проблем, спірних питань, про які можна б писати окремі томи. Коли тут вирішується спір між норманістами і антинорманістами, то мені здається, що в такій на кожний випадок загальній тематиці, як Московський Сфінкс, не слід забирати голосу в користь цієї або іншої теорії, а це тому, що заторкнені проблеми надто складні, і їх вирішення треба б залишити фахівцям. Я особисто можу прихилятися до тої чи іншої арґументації, мені особисто може більше відповідати ця чи друга концепція, але думаю, що до критики може братися тільки науковець, добре обізнаний із цілою матерією. І ще одне зауваження. Якщо ми виступаємо із закидами проти визначних одиниць, то ці закиди мусять бути дуже докладно обґрунтовані, щоб комусь не робити кривди. Так на стор. 195 автор робить президентові Масарикові закид москвофільства і ворожости до українських самостійницьких змагань, поликуючись при цьому тільки на інтерв'ю редактора польської газети „Час" із чеським професором. Думаю, що це твердження надто рисковне. Коли прочитати великий твір Масарика „Европа і Росія", то враження з цієї лектури буде наскрізь протилежне, а саме дуже критичне ставлення Масарика до російського народу. Натомість відношення президента Масарика до української еміграції по першій світовій війні, еміграції наскрізь політичної, яка завдяки заходам самого голови держави знайшла повну моральну і матеріяльну підтримку, його дружнє ставлення до наших політиків в австрійському парляменті та багато інших фактів абсолютно промовляють проти цієї тези автора. Але якщо у Масарика були якісь застереження відносно самостійницьких змагань українського народу, то пізніші його погляди ні в якому разі не йшли по цій лінії. Величезна більшість чеської провідної верстви була проти усяких змагань розбиття царської імперії з чисто еґоїстичних мотивів, бо чехи потребували великої Росії для протиставлення її імперіялістичній політиці німців.

Так само фальшиве і тенденційне, на мою думку, є насвітлення перевороту у Києві в квітні 1918 р. Автор твердить, що ця зміна правительства від Центральної Ради до Гетьманщини була подиктована новим наставленням керівних німецьких чинників до української держави. Косаревич уважає, що підтримка Гетьмана німецькою владою була впливом нової політики Людендорфа, який хотів реституції царської імперії з династією Романових включно. Ця концепція не відповідає дійсності, що я можу ствердити на підставі багатьох свідків з німецького та українського боку. Крім цього я працював у державному архіві у Відні на протязі трьох років і переглянув та переписав усі акти, що відносилися до України, від 1914 до кінця 1918 року. Там знаходилася численна дипломатична кореспонденція між німецьким і австрійським урядами в справі зміни уряду на Україні, але ніде не були слідні тенденції, представлені автором. Я залишаю на боці свідоцтва таких поважних патріотів, як Липинського, Дорошенка, Чикаленка та інших, врешті самого гетьмана, бо можна б закинути, що ці свідоцтва можуть бути суб'єктивні, односторонні. Але я, як директор Українського Наукового Інституту в Берліні провадив довші розмови з ген. Гренером, що був куратором цього ж Інституту. Гренер ніколи москвофілом не був, чого доказом є його стаття про російський Сфінкс („Росія, — це сфінкс з азійським обличчям"), заснування Українського Наукового Інституту в Берліні та багато його інших виступів. Як шеф штабу фельдмаршала Айхгорна, що в дійсності провадив політику на Україні, був він поінформований і мусів бути поінформований про пляни уряду і генерального штабу. Про якесь відновлення російської імперії не було мови, хоч такі думки могли товктися в головах деяких військовиків чи політиків, які бачили безрадність Центральної Ради, що не могла опанувати хаосу, спричиненого революцією. Німцям залежало в першу чергу на цьому, щоб видістати з України якнайбільше збіжжя й інших продуктів для заспокоєння потреб власного населення, яке почало вже ворушитися і грозило революцією. Що представники війська скорше могли договоритися і знайти спільну мову з ген. Скоропадським, чим із революціонером Винниченком, це теж річ психологічно зрозуміла. Ціле представлення подій, зв'язаних із зміною режиму одностороннє і тенденційне, а такі терміни, як „Скоропадскіяда" у творі, що претендує на об'єктивність, абсолютно не на місці.

Щодо нової термінології, впровадженої автором, треба відмітити, що вона скомплікована, та звучить для вуха неприємно. Безперечно, що в німецькій науковій літературі є плутанина понять, термін „русcіш" означає київський період в історії України, отже стару Русь і рівночасно модерну форму Московської держави. Одначе слово „русcіш" звучить дуже дивно і його можна би замінити словом, уживаним прим. історикoм Г. Кохом і ін. — „ройсіш". Далі зустрічаємо такі новотвори, як „россіянішес Райх", що правдоподібно є ідентичне з терміном „нойцайтліхес Руссланд". Те саме відноситься до таких термінів, як „россіянішер цезаропапізмус", „Гроссросія", „Кляйнросія", „Вайсросія" і інш. Ця термінологія покищо в науковому світі чужа і тільки якась авторитетна установа могла б запропонувати прийняти тут деякі зміни, щоб уникнути дальших непорозумінь.

На закінчення хочу ще раз підкреслити, що ідея цеї книги дуже актуальна, що вона повинна була появитися куди раніше, щоб освідомити західній світ про дійсний стан речей на Сході Европи, і далі, що матеріял, зібраний автором, дуже обширний і цікавий. Але при ІІ перевиданні мусів би автор звернутися до якогось історика з цієї ділянки, наприклад, проф. В. Крупницького, що вийшов із берлінської історичної школи, щоб при його помочі систематизувати зібраний матеріял, подати методологічний підхід до пояснення різних явищ, усунути надто рисковні твердження, для яких немає достаточної підбудови арґументів, щоб після цієї технічної перебудови більш переконливо промовити до свідомости заінтересованого західнього читача.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

„ЧОМУ МЕНІ ЗАВАЖАЮТЬ ВЧИТИСЯ?"

Молодий хлопець М. Федоенко пише такого листа до редакції „Радянської України" в числі з 21 березня:

„Вже вісім років я працюю помічником майстра на Прилуцькій панчішній фабриці Чернігівської області. Прийшовши на фабрику, я побачив, що з моєю освітою за 5 кляс семирічної школи як слід освоїти складну техніку буде важко. Я пішов учитися в вечірню школу робітничої молоді і з похвальною грамотою закінчив семирічку. Вирішяв учитися далі і звернувся до адміністрації фабрики з просьбою дати мені такі зміни, щоб я міг відвідувати школу. Але мене не тільки не підтримали, а, навпаки, пригрозили, що, коли я піду вчитися, знімуть з моєї праці і поставлять чистильником машин. Випадок зі мною, на жаль, не поодинокий. Так у нас на фабриці ставляться до багатьох робітників, які хочуть вчитися без відриву від виробництва."

„НЕ МАЄМО АПТЕЧОК"

А ось такого листа пише до редакції цієї ж газети старенький колгоспник Д. Кривда з артілі імени Хрущова, Летичівського району, Хмельницької области:

„Мені 75 років. Не зважаючи на похилий вік, я працюю стельмахом. Ми вирішили у своїй майстерні обладнати колгоспну аптечку. Зробили скриньку, пофарбували її. Лишилося придбати ліки. Звичайні ліки, які кожному потрібні. Але до кого ми не зверталися — ліків не розжилися. Голова колгоспу тов. Москаленко обіцяє, касир тов. Поляков теж щедрий на слова, а фельдшер руками розводить — не може допомогти нам. Тепер у механізаторів гарячий час — закінчується ремонт тракторів, сільськогосподарських машин. Щодня на ремонті працюють по 12-15 чоловіка. Іноді й у них буває потреба в тих чи інших ліках. Але в таких випадках робітникам доводиться витрачати чимало часу на ходіння до лікарні. Цьому можна було б запобігти, якби були в продажу колгоспні аптечки. Та, на жаль, їх давно вже невидно в магазинах".

ЯК НОРМУЮТЬ ПРАЦЮ В КОЛГОСПАХ

На цю тему містить „Правда" з 31 березня статтю якогось В. Єфімова. „Впадає в очі, — пише автор цієї статті, — неоднаковість у нормах і розцінках по окремих колгоспах. Нерідко навіть при однакових умовах ті самі роботи нормуються і оцінюються порізному. В когоспі „Маяк" Дубівського району змінна норма на ручному чищенні зерна — 30 центнерів, оплата — 1.75 трудодня; в колгоспі „Буревісник" — 20 центнарів, оплата — 2 трудодні. В одному колгоспі начислюють шоферам за робочий день по два трудодні, а в другому — по три. Не менші розходження виявляються в нормах і розцінках однакових робіт на прополюванні, косовиці, збиранні врожаю. Не поодинокі й такі факти. В колгоспі ім. Леніна на птахофармі колгоспник, що доглядає птицю, виробив 1200 трудоднів, а в сусідньому колгоспі за таку саму роботу начислюють 600 трудоднів. Переглядаючи норми, спеціяльні комісії та управи колгоспів не розбираються глибоко в кожному роді робіт З сотень існуючих норм, — обурюється московський підґаняйло, — підвищують лише незначну їх частину".

„МОВЧИТЬ, ЯК У РОТ ВОДИ НАБРАВ"

Під таким заголовком вислав розпачливого листа до редакції „Радянської України" В. Шуригин, комбайнер Бучанського МТС, Києво-Святошинського району, Київської области. Ось що пише він у своєму листі:

„У червні минулого року мене командували в Михайлівську МТС (машино-тракторну станцію) Синельниківського району на Дніпропетровщині збирати врожай. За місяць напруженої праці я заробив 800 кілограмів зерна. Але тому, що Міністерство сільського господарства УССР терміново відкликало мене у свою, Бучанську МТС, я не встиг оформити документи на зароблений хліб. Правда, директор Михайлівської МТС тов. Баранов запевнив, що незабаром надішле мені розрахункову квитацію. Проте, це запевнення виявилося пустою обіцянкою. Багато листів написав я тов. Баранову з просьбою вислати мені потрібні документи, але він мовчить, як у рот води набрав..." — Бідолашний комбайнер Шуригин, як пише у своєму листі, звертався вже кілька разів і до мінісвтерства і до районового прокурора, але „в них руки опустились, і вони виправдуються тим, що, мовляв, подібних випадків немало і займатися цими справами у них немає часу..."

Український Літературно Мистецький Клюб

Ню Йорк 149 2-га

Л. М. Клюб повідомляє, що в п'ятницю 20 квітня на системі Гай Фіделіті відбудеться опера „Норма" композитора Белліні у виконанні Медіолянської опери Ля Скаля. Опера накручена за найновішими технічними досягненнями. Початок о год. 8-ій вечора.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Вашингтон, Д. К.

З життя студентів.

По піврічних дебатах Ініціятивний Комітет під головуванням Степана Олійника скликав Загальні Основуючі Збори студентів Дистрикту Колумбія, щоб до життя покликати організацію, завданням якої було б об'єднати всіх студентів. До першої Управи Студентської Громади ввійшли: Василь Андрюк, Микола Головецький, Ігор Прибила та Богдан Ясінський. Коли ще не було зорганізованої Громади, то студенти влаштували такі два успішні виступи.

Конкурс Колядок Лінґвістичного Інституту при Джорджтавнському Університеті.

Студенти цього університету взяли участь в Інтернаціональному Конкурсі Колядок, який відбувся 16 грудня 1955 року в „Гастон залі".

В залі, заповненій вщерть інтернаціональною публікою, пересувалися перед очима слухачів національні групи з своїми колядками. Першими виступили росіяни зі „своїми-несвоїми" колядками та тропарями. За ними студенти чужинці, які вивчають англійську мову, а далі йшли німецькі, французькі, еспанські, італійські і японські колядки. На закінчення Концерту - Конкурсу виступив український хор під дириґуванням Всеч. о. Будного.

І коли по залі пронеслася українська колядка „Бог Предвічний", публіка заворушилася; невже українці так гарно співають? За останнім акордом колядки заля вибухла оплесками, яким не було кінця. Хор співав ще „Іде звізда чудна", „Нова радість стала", а на закінчення „Днесь поюще". І коли хористи сходили зі сцени, урядуючий директор Лінґвістичного Інституту, вибіг на сцену і оваційно вітав і ґратулював отцеві-дириґентові. А на залі, мій сусід, дириґент японського хору і професор Інституту стиснув мою руку і дякував за українську колядку. Українська колядка дзвеніла в історичній „Гастол Гол", в якій промовляли всі президенти ЗДА крім Рузвелта.

Свято Крут.

12-го лютого студентство влаштувало Святочні Сходини з нагоди Роковин Крут.

Свято відкрив М. Головецький. Реферат виголосив В. Ясінський, в якому змалював тяглість боротьби започаткованої на широких полях Чернігівщини, через підпільні організації аж досі. „Пробоєвою силою була молодь", підчеркував прелеґент, тому молодь, а зокрема студентська, мусить тісно бути пов'язана з народом і львину своєї праці мусить віддати тому ж народові, з якого походить. Деклямації В. Андрюка, І. Ісаєва та хор під дириґентурою о. Будного були доповненням скромної програми.

Ввесь дохід в сумі $20 вислано на гаслову частину Української Енциклопедії. бя

Ню Йорк, Н. Й.

„Думка" під знаком „відмолодження". Восьмі Загальні Збори хору

В суботу 24 березня ц. р. у власній домівці (в будинку У. Н. Дому), о год. 8-й веч. відбулися восьмі загальні збори хору „Думка".

При майже стовідсотковій приявності членів хору, збори мали незвичайно поважний і діловий характер.

Із звітів Управи виявилось, що хор має тепер 58 активних членів та 6 неактивних, які не беруть участи в пробах. В звітовому році було 108 проб та 16 виступів, що рівняється 11,000 годин праці. Був великий рух членів в минулому році; (вибуло 15 членів, а прибуло 26 нових), — не дозволив хорові виконати у сто відсотках наміченний плян праці.

Майже всі нові члени — це молоді юнаки - пластуни. Цей факт незвичайно відрадний, бо він свідчить, що шляхетна ідея хору „Думка" ширити й плекати музичну культуру серед українського суспільства вже знайшла свій відгук у молодшому поколінні та знайшла собі перемців і продовжувачів із найбільш побажаних рядів ідейної, духово здорової пластової молоді. Приємно було бачити на залі зборів поруч шістдесятилітніх співаків, шістнадцятилітніх юнаків (деякі з них вже виховані в „Молодій Думці"). Так і відчувалось, що „наша дума, наша пісня не вмре, не загине".

Після звітів та дискусії обрано нову управу, із архітектом Аполінарієм Осадцою на чолі.

Збори закінчено відспіванням „Наша дума".

Н. Н.

Гартфорд, Конн.

Річні Збори Відділу УКК

Річні Збори місцевого Відділу УКК відбулися в неділю 25-го березня в залі Українсько-Американського Громадянського Клюбу. Збори відкрив п. Роман Романишин, а ними проводив В. Гафткович. Опісля відбулися звіти членів Управи Відділу УКК. П. Олександер Пришляк звітував про працю Імпрезової Комісії, п. Василь Грицина про фінансові справи, а п. Михайло Кузьма про допомогову акцію цього Відділу. П. Тед Солук здав звіт про місцеву Українську Школу, до якої вчащає 119 дітей, і в якій з успіхом працюють учительські сили під проводом пані Валко. Пан Романишин звітував за неприсутнього п. Мирона Зелика про те, що в місцевій бібліотеці є коло 175 книжок, які туди подарував Відділ УКК.

Після звітів відбулися вибори нової Управи, до якої вибрано: Романа Романишина (голова), Михайла Мельника і Івана Кукіля (містоголови), Осип Теслюк (рекорд. секретар) і Василь Грицина (скарбник). Вибрано також Контрольну Комісію і відповідних референтів.

М. М.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН В ЗДА

3 березня 1956 року в Дітройті відбулося зібрання членів і прихильників УВАН у ЗДА в Дітройті, присвячене 10-літтю заснування Української Вільної Академії Наук в Німеччині. Одночасно була влаштована виставка УВАН у ЗДА, УВАН в Канаді і УВАН в Німеччині.

Проф. І. Розгін, голова Групи УВАН в Дітройті, член керівних органів УВАН у ЗДА — прочитав обширну доповідь про діяльність Академії.

Прелеґент у своїй доповіді поділив діяльність УВАН за ввесь час на два періоди: 1945-1950 рр. — час організації і розгортання наукової та видавничої роботи Академії в Німеччині; від 1950 року дотепер — діяльність Академії в Німеччині і на місцях нового поселення української еміґрації, в тому і українських вчених, найбільша кількість яких оселилась в З'єдинених Державах Америки.

Проф. І. Розгін подав дані про діяльність УВАН у ЗДА, УВАН в Канаді, УВАН в Німеччині і зазначив, що є групи членів у Франції та в Австралії. Далі він докладніше зупинився на діяльності УВАН у ЗДА. В першу чергу він підкреслив видавничу роботу УВАН у ЗДА, яка випустила ряд цінних наукових і мистецьких видань англійською й українською мовами і має ще багато готових до друку наукових праць, що очікують на публікацію. Ці видання, сказав доповідач, поступають до світових бібліотек — державних і університетів, до визначних вчених відповідних галузів науки, а це разом з виданнями УВАН в Канаді та НТШ створює могутній фронт в боротьбі за звільнення України, обґрунтовуючи конечність її економічної, політичної, культурної і національної незалежности.

Подавши дані про видавничу і наукову діяльність УВАН у ЗДА, доповідач зазначив, що УВАН у ЗДА діє на основі чартера, користується повагою, має добру заслужену опінію серед американського, чужинецького і українського світу. Групи У. В. А. Н. у ЗДА є в Дітройті, Денвері і Міннеаполісі. Центр У. В. А. Н. міститься в Ню Йорку. В УВАН у ЗДА діють 3 відд.: Історико - філософічно - філологічний, Правничо - Економічний та Природничо - Технічний, Мистецька Кураторія та Музей-Архів і Бібліотека, що має відділи в Клівленді та в Дітройті. Архів УВАН у ЗДА має фото - архів, літературний архів; філателістичну комісію, бібліографічну службу та ін.

Відділи УВАН у ЗДА об'єднують 12 секцій з різних ділянок науки. Крім того в УВАН у ЗДА діють тепер 9 різних комісій. Все це разом є своєрідною науковою лябораторією.

УВАН у ЗДА об'єднує українських науковців та багато прихильників української вільної науки. При УВАН у ЗДА існує фундація УВАН у ЗДА, яка має своїм завданням подати фінансову, матеріяльну і моральну підтримку діяльности Академії. УВАН у ЗДА та її члени провадять наукову і громадську роботу, організовують пленарні та секційні наукові конференції з участю вчених інших національностей, співпрацюють з вченими білоруськими, балтицьких народів, польськими, жидівськими, російськими, чеськими та іншими, приймають участь в наукових американських та в Міжнародних конґресах. Н. Н.

ГРИЦЬ ЗОЗУЛЯ НАД ЯМОЮ

— Бачите, люди, оцю яму? Це все, що лишилось по одній еміґрації, яка не платила Національного Датку...

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА ОДЕРЖАЛА 60.000-ТОННОВУ АВІОМАТКУ

В морській кораблебудівельні Брукліну відбулася передача командуванню американської фльоти новозбудованого велетенського 60.000-тоннового літаконосця „Саратога". Поклад цього корабля займає 4 акри і корабель довгий на 4 бльоки.

ВСЯЧИНА

ТРУМАН ІДЕ НА ДВА МІСЯЦІ ДО ЕВРОПИ

Бувший президент Геррі С. Труман повідомив пресу, що 11-го травня виїжджає кораблем „Юнайтед Стейтс" на два місяці до Европи. З ним поїде і його дружина. Він відвідає Італію, Францію, Німеччину, Бельгію, Голляндію і Англію. До ЗДА вернеться 3-го липня. Одинокий „бизнес", який має Труман полагодити в Европі, — це дістати почесний докторат Оксфордського університету в Англії, який йому запропонували і який він має дістати 28-го червня. Журналісти запитували Трумана, чи він не має треми з приводу весілля своєї одиначки, яке відбудеться 21-го квітня, на що бувший президент і бувший капітан артилерії в першій світовій війні відповів запитом: „Чи ви колинебудь були на фронті під обстрілом ворожої артилерії?"

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

Ізраїль дістав 12 торпедних літаків від Франції

Єрусалим. — Ізраїль дістав 12 торпедних літаків „Містерія IV" від Франції, які були первісно призначені для летунства НАТО. Водночас повідомлено, що Ізраїль старається купити від Франції ще додаткових таких самих 12 літаків „Містерія IV" та 36 торпедних літаків „Сейбр" від Канади. Діставши відмову від ЗДА на свою просьбу щодо закупу в ЗДА важкої зброї на 50 мільйонів дол., — Ізраїль вживає заходів на інших міжнародних ринках, — щоб могти купити там торпедні літаки, протитанкову артилерію, підводні нищильники й перестережний радарний виряд. Ізраїльські фахівці спевняють, що Єгипет вже дістав, або дістане в найближчому часі 280 совєтських МІГ-ів, які якісно стоять куди вище теперішніх ізраїльських літаків давніх англійських зразків. Хоч Ізраїль не хоче кількісно зрівноважити арабське летунство, проте хоче мати таке число високоякісних машин, щоб Єгипет знав, який риск сполучений з війною. З'єдинені Держави, самі відмовившись від продажу Ізраїлеві важкої зброї, буцім-то недвозначно заохочують Францію і Канаду до такої трансакції.

Зах. Німеччина нав'яже безпосередній контакт з Москвою в справі з'єдинення Німеччини

Бонн. — Д-р Гайнріх фон Брентано, західньо-німецький міністер закордонних справ, повідомив в п'ятницю 13 ц.м., що уряд Німецької Федеративної Республіки задумує безпосередньо сконтактуватись з совєтським урядом у справі з'єдинення Німеччини. Ця заповідь викликала в західньо-німецькій пресі сенсацію, а англійські політичні кола виявили острах, що Західня Німеччина ревідує всю свою закордонну політику, відмовляючи довір'я західнім великодержавам, які єдино повинні вирішувати справу з'єдинення Німеччини, тому, що вони її поділили в Потсдамському договорі з 1945 року. Міністер Брентано заперечив перед кореспондентом англійської пресової агенції Ройтера, наче б західньо-німецький уряд задумував повести сепаратні переговори з Москвою поза спиною Заходу. Він заявив, що річ іде про демарш дипломатичним шляхом, через німецького амбасадора в Москві, перед совєтським урядом, щоб пригадати йому наполегливість і важливість неполадної німецької проблеми. Проте, за одностайними голосами західньої преси, канцлер Аденауер і його ближчі співробітники стурбовані двома подіями з останнього часу: заявою французького прем'єра Молле, що роззброєння повинно йти перед об'єднанням Німеччини, та заявою американського делеґата на теперішній конференції роззброєння в Лондоні Гаролда Стассена, що „мале" роззброєння може вестись незалежно від справи Німеччини. Хоч Стассен зараз на найближчому засіданні скореґував ту свою заяву у тому дусі, що, мовляв, обидві справи — роззброєння і з'єдинення Німеччини — мусять вестись паралельно, проте західньонімецьку керівні чинники лякаються, чи західні великодержави не захочуть „миритися" з большевиками (у пункті роззброєння), залишивши на боці справу Німеччини.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Т-ва ім. Шевченка Відд. 252 відбудуться в неділю, 22-го квітня, в залі при 2250 В. Кортез вул. Проситься членів прийти і вирівняти вкладки. — Когут, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів Б-ва св. Арх. Михаїла Відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 21. квітня, о год. 7-ій вечора, в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ Відд. 170 повідомляє, що збори відбудуться в п'ятницю, 20-го квітня, о год. 8-ій веч., у приміщенні УНДопб 433 Hobogen Ave. Пригадуємо членам обов'язково прибути і вирівняти свої вкладки. Щодо хворих членів, то кожний бенефітовий член обов'язково має повідомити секретаря, в противнім разі бенефіт буде стриманий, бо сама лікарська посвідка не вистарчає. — П. Мелень, предс.; В. Плетчон, кас.; І. Грабар, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ Відд. 8 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 22-го квітня, о год. 2-ій попол., в залі Укр. Клюбу при 13 Washington St. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка Відд. 83 повідомляє своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в неділю, 22-го квітня, о год. 1-ій попол., в домі Т-ва У. А. Горожан, 847 Норт Френклин вул. Проситься членів точно платити свої вкладки бо нема більше кредиту для членів, який зліквідовано в грудні на річних зборах. Проситься членів дотримуватися ухвали. — С. Чорномаз, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Квартальні збори 117 Відд. і Т-ва „Запорозька Січ", відбудуться в суботу, 21-го квітня, о год. 8-ій веч., в приміщенні при 33 Іст 7-а вул. Просимо всіх членів явитися. Члени „Запорозької Січі", згідно з рішенням останніх Загальних Зборів, мусять обов'язково бути на всіх Квартальних Зборах Т-ва, інакше тратять право до бенефіту на протяг часу до чергових Квартальних Зборів. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Управа Б-ва св. І. Хрестителя Відд. 277 повідомляє, що загальні збори допомогової каси хворих при Відділі 277 відбудуться в неділю, 22-го квтіня, в приміщенні Укр. Гор. Клюбу, 53 Whitmore St., о год. 1-ій попол. На порядку зборів: звіти управи допомогової каси хворих за р. 1954-55, доповнюючий вибір 3-х членів управи, зміна статуту допомогової каси хворих. В загальних зборах допомогової каси хворих беруть участь її члени. Місячних зборів Відд. того ж дня не буде. Вплата вкладок членів до Відділу відбудеться в церковній залі по обох Службах Божих. — Управа.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка Відд. 372 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 21-го квітня, о год 7:30 веч., в домі Лунишина, 922 5th St., West. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. — К. Наконечний, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Т-во „Свобода" 194 Відд. повідомляє членів, що збори відбудуться в суботу, 21-го квітня, в приміщенні Народного Дому при 142 Друга Евеню, 2 поверх, о год. 6-ій веч. Крім урядових справ у програму зборів увійде також відмічення 100-ліття народження Івана Франка. Прохаємо членів взяти участь в цих зборах. — Уряд Т-ва.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Збори за 1. квартал Т-ва „Запорозька Січ" Відд. 234 відбудуться в суботу, 21-го квітня, о год. 7:30 веч., в Укр. Нар. Домі. Проситься всіх членів прибути, вислухати звіту за І. квартал та спільно полагодити біжучі справи. — І. Іваник, фін. секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Повідомляється що місячні збори Т-ва „Любов" Відд. 370 відбудуться в неділю, 22-го квітня, точно по Службі Божій около 11:30 передпол., в церковній залі, 127 Park St. Проситься усіх членів вирівняти свої залеглі вкладки. Цього місяця також збираємо посмертне. Цього року є будова нашої нової церкви, Т-во повинно дати даток. Ваша присутність на зборах переголосує, який дар ми можемо подарувати. — К. Стасюк, предс.

В Тифлісі спокійно, але військові стежі патрулюють на вулицях міста

Тифліс (Грузія). — Вперше по кількох місяцях совєтська влада дозволила закордонним кореспондентам відбути поїздку на Кавказ і відвідати Тифліс (Тбілісі), де недавно у зв'язку з розвінчуванням Сталіна мали відбутися протисталінські демонстрації грузинських студентів. У своїх кореспонденціях закордонні журналісти стверджують, що життя в столиці Грузії проходить нормально і спокійно. Вулицями міста патролюють тільки військові стежі, але прохожі не звертають на них надто великої уваги. Портрети, бюсти і статуї Сталіна стоять, як стояли і ніхто не квапиться їх усувати. Преса, радіо і спеціяльно розіслані пропаґандисти роз'яснюють населенню справу розвінчання Сталіна дуже обережно, зв'язуючи його культ у Грузії з надто вибуялим взагалі серед грузинів обожуванням провідних осіб, колись грузинських князів, потому російських царів і т. д. Все ж таки, в приватних розмовах можна ствердити деякі вияви напруження. Розмовці підтверджують, що просталінські демонстрації відбулися справді, і що брали в них участь багатотисячні маси не тільки студентів університету, але й учнів нижчих шкіл.

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями і Знайомими, що по довгій і тяжкій недузі дня 4-го квітня 1956 р. упокоїлася в Бозі наша Найдорожча Мати і Бабуня

Емілія з Павляків Максимовичева

проживши 69 років життя.

Похорон відбувся дня 6-го квітня ц.р. в Клівленд, Огайо.

Горем прибиті
СТЕПАН, син, РОМАНА, невістка,
ОЛЕКСАНДЕР, внучок.

Ділюся сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що на рідних землях, померли мої Дорогі Батьки

Марія з Макаровських БОЙЧУК

в 1949 р. — проживши 73 роки,

і

Василь БОЙЧУК

в 1953 р. — проживши 83 роки.

Вічна Їм Пам'ять!

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ відправлено в українській католицькій Церкві в Дітройті-Дірборні в суботу, 14-го квітня 1956.

Д-р Осип БОЙЧУК
в дружиною Дарією і сином Юрієм

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

Посмертні Згадки

МИХАЇЛ МАЧИШИН, член Т-ва Запорозька Січ Відд. 342 УНСоюзу в Картерет, Н. Дж., помер 10-го квітня 1956 р. Похорон відбувся в п'ятницю, 13-го квітня з церкви св. Димитрія. — В. Н. П.!
І. Маркович, секр.

МИХАЙЛО БАЮС, довголітній член Б-ва св. Кирила і Методія Відд. 86 УНСоюзу в Олифант, Па., помер 8-го квітня 1956 р., проживши 86 років. Покійний походив з села Роздіиль, пов. Горлиці, Галичина. До Союзу вступив 1920 р. Полишив горем прибиту дружину Юстину, трьох синів, Олексу, Івана і Йосифа, дочку Анну і двох внуків. Похорон відбувся 11-го квітня з дому до церкви св. Кирила і Методія при Рівер вул. Тлінні останки поховано на парафіяльнім цвинтарі Пеквіль, Па. — В. Н. П.!
П. Саламаха, секр.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, ч. 3653. Запевнення.

Почувши крик пані Сторб, Тарзан прибіг стримати Булата.

— Я не зроблю їй жадної шкоди, — хрипко сказала мавпа. Ні! — погрозила мавполюдина. — І не дозволь, щоб і інші мангані їй шкодили!

— Мушу пошукати їжі — сказав жінці Тарзан. — Мавпи вам не заподіють лиха. — І з котячою грацією він скочив на найближче дерево.